

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เรื่อง การศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนต่อ และไม่เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2530 ด้วยวิธีเรียนทางไกล ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตภาคกลาง มีขั้นตอนโดยสรุปดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าวิจัย

การศึกษาค้นคว้าดำเนินการในเขตภาคกลาง โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสภาพส่วนตัว ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ของนักศึกษาที่สัมพันธ์กับเหตุผลในการผู้เข้าเรียนต่อและไม่เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2530 วิธีเรียนทางไกล
2. เพื่อศึกษาตัวแปรที่เป็นเหตุผลสำคัญในการเรียนต่อและไม่เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ เยาวชน และประชาชนในเขตภาคกลางที่จบการศึกษาภาคบังคับ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521-2534 เป็นผู้ที่ไม่ได้เรียนต่อในระบบโรงเรียน และอาศัยอยู่ในพื้นที่ขณะทำการวิจัย คือ ระหว่างเดือนสิงหาคม 2535 ถึงเดือนมกราคม 2536

กลุ่มตัวอย่าง สุ่มจากประชากรดังกล่าวข้างต้น โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เข้าเรียนการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2530 วิถีเรียนทางไกล จำนวน 200 คน

- ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แล้วไม่ได้เข้าเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน จำนวน 200 คน

รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ จำนวน 400 คน กลุ่มตัวอย่างดังกล่าว คัดเลือกมาจาก 4 จังหวัด คือ จังหวัดสระบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนครปฐม และจังหวัดกาญจนบุรี แต่ละจังหวัดเลือกอำเภอเมือง และจับฉลากอำเภออื่น อีก 1 อำเภอ รวมทั้งหมด 8 อำเภอ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าเรียนต่อ หรือไม่เข้าเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2530 วิถีเรียนทางไกล ของผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีจำนวน 47 ข้อ ประกอบด้วยคำถาม 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพส่วนตัว ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวและสังคม ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจเข้าเรียนต่อ หรือไม่เรียนต่อ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิถีเรียนทางไกล ตามความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยมีครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ครูอาสาการศึกษานอกโรงเรียนที่ประจำอยู่ในพื้นที่ และครูประจำการในโรงเรียนประถมศึกษา ที่เสนอรายชื่อกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ด้านสถานภาพส่วนตัว ด้านเศรษฐกิจ ด้านครอบครัวและสังคม ด้วยค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านสถานภาพส่วนตัว ด้านเศรษฐกิจ ด้านครอบครัวและสังคม ของผู้เข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียน ด้วยค่าไค-สแควร์ (Chi-Square)
3. วิเคราะห์หาเหตุผลการเข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียน ตามความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม ด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าเรียนมากที่สุดร้อยละ 75.5 และผู้ไม่เข้าเรียนร้อยละ 64.5 เป็นหญิง ส่วนที่เหลือเป็นชาย เมื่อพิจารณาจากการทดสอบค่าไค-สแควร์แล้วพบว่า เพศมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการเข้าเรียนต่อขึ้นอยู่กับความแตกต่างทางเพศ

ด้านอายุ พบว่าผู้เข้าเรียนมากที่สุดร้อยละ 59 และผู้ไม่เข้าเรียนมากที่สุดร้อยละ 52.5 มีอายุระหว่าง 16-20 ปี และน้อยที่สุด ผู้เข้าเรียนร้อยละ 16.5 ผู้ไม่เข้าเรียนร้อยละ 17.5 มีอายุต่ำกว่า 15 ปี เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า อายุมีผลต่อการเข้าเรียนต่อหรือไม่เข้าเรียน

ด้านสถานภาพการสมรส พบว่า ผู้เข้าเรียนมากที่สุดร้อยละ 96 และผู้ไม่เข้าเรียนมากที่สุดร้อยละ 88 มีสถานภาพการสมรสเป็นโสด และน้อยที่สุดร้อยละ 4 ของผู้เข้าเรียนต่อและร้อยละ 12 ของผู้ไม่เข้าเรียนแต่งงานแล้ว เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าสถานภาพการสมรสมีผลต่อการเข้าเรียนต่อหรือไม่เข้าเรียน

จำนวนพี่น้องในครอบครัว พบว่า ผู้เข้าเรียนต่อมากที่สุดร้อยละ 23 มีจำนวนพี่น้อง 3 คน และผู้ไม่เข้าเรียนมากที่สุดร้อยละ 23 มีจำนวนพี่น้อง 5 คน และน้อยที่สุดร้อยละ 1 ของผู้เรียนต่อ กับร้อยละ 1.5 ของผู้ที่ไม่ได้เข้าเรียนมีจำนวนพี่น้อง 1 คน

ระดับการศึกษาที่จบก่อนออกจากระบบโรงเรียน พบว่า ผู้เข้าเรียนต่อมากที่สุด ร้อยละ 88.5 และผู้ไม่เข้าเรียน ร้อยละ 91.5 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รองลงมา ผู้เข้าเรียนต่อร้อยละ 4.5 และผู้ไม่เข้าเรียนร้อยละ 3.5 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 พิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ระดับการศึกษาที่จบก่อนออกจากโรงเรียนไม่มีผลต่อการเข้าเรียนต่อหรือไม่เข้าเรียน ของกลุ่มตัวอย่าง

คะแนนเฉลี่ยที่สอบได้ก่อนออกจากระบบโรงเรียน พบว่าผู้เข้าเรียนต่อมากที่สุดร้อยละ 45 และผู้ไม่เข้าเรียนต่อร้อยละ 51 มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.00-3.99 หรือ 70-80% และน้อยที่สุด ผู้เข้าเรียนต่อร้อยละ 4 ผู้ไม่เข้าเรียนร้อยละ 5.5 มีคะแนนเฉลี่ย 4.00 หรือ 80% และน้อยที่สุด ผู้เข้าเรียนต่อร้อยละ 4 ผู้ไม่เข้าเรียนร้อยละ 5.5 มีคะแนนเฉลี่ย 4.00 หรือ 80% ขึ้นไป พิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยที่สอบได้ก่อนออกจากระบบโรงเรียนไม่มีผลต่อ การเข้าเรียนต่อหรือไม่เข้าเรียน

ระยะเวลาที่จบจากระบบโรงเรียน มากที่สุดร้อยละ 23 ของผู้เข้าเรียน จบจากระบบโรงเรียนมาแล้วเป็นเวลา 3 ปี และน้อยที่สุดร้อยละ 1 เพิ่งจบจากระบบโรงเรียนมาเพียง 1 ปี สำหรับผู้ไม่เข้าเรียนร้อยละ 20 จบจากระบบโรงเรียนมาแล้วเป็นเวลา 7 ปี และน้อยที่สุด ร้อยละ 3.5 จบจากระบบโรงเรียนมาแล้วเป็นเวลา 10 ปี เมื่อพิจารณาค่าไค-สแควร์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ระยะเวลาที่จบจากระบบโรงเรียน มีผลต่อการเข้าเรียนต่อและการไม่เข้าเรียน

ลำดับที่ของการเป็นบุตร พบว่า ผู้เข้าเรียนต่อมากที่สุดร้อยละ 32 และผู้ไม่เข้าเรียน ร้อยละ 26.5 เป็นบุตรคนที่ 1 และน้อยที่สุดของผู้เข้าเรียนร้อยละ 1 และผู้ไม่เข้าเรียนร้อยละ 3 เป็นบุตรคนที่ 9

ความต้องการเรียนต่อหลังจากจบจากระบบโรงเรียน (การศึกษาภาคบังคับ) พบว่า ผู้เข้าเรียนต่อมากที่สุดร้อยละ 89.5 และผู้ไม่เข้าเรียนต่อร้อยละ 63 ต้องการเรียนต่อ และน้อยที่สุดของผู้เข้าเรียนต่อร้อยละ 10.5 และร้อยละ 37.5 ของผู้ไม่เข้าเรียนตอบว่าไม่ต้องการเรียนต่อ เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ความต้องการเรียนต่อหลังจากจบออกจากระบบโรงเรียนมีผลต่อการเข้าเรียนต่อหรือไม่เข้าเรียน

อาชีพของบิดา มารดา พบว่า ผู้เข้าเรียนต่อมากที่สุดร้อยละ 48.5 และผู้ไม่เข้าเรียนต่อร้อยละ 47 บิดา มารดาประกอบอาชีพการเกษตร รองลงมาร้อยละ 33 ของผู้เข้าเรียนต่อ และร้อยละ 38.5 ของผู้ไม่เข้าเรียน บิดามารดาประกอบอาชีพรับจ้าง เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า อาชีพของบิดา มารดาไม่มีผลต่อการเข้าเรียนต่อหรือไม่เข้าเรียน

รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนของบิดา มารดา รวมกันก่อนหักค่าใช้จ่าย พบว่า มากที่สุดของผู้เข้าเรียนต่อร้อยละ 41.5 และผู้ไม่เข้าเรียนร้อยละ 40.5 บิดา มารดามีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 2,000 บาท และน้อยที่สุดของผู้เข้าเรียนต่อร้อยละ 2.5 และผู้ไม่เข้าเรียนต่อร้อยละ 2 บิดา มารดามีรายได้ต่อเดือน 8,001 บาทขึ้นไป เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการเข้าเรียนหรือไม่เข้าเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนของบิดา มารดา

ระดับการศึกษาของบิดา มารดา พบว่า มากที่สุดร้อยละ 39.5 ของผู้เข้าเรียนต่อและร้อยละ 42.5 ของผู้ไม่เข้าเรียน ตอบว่า บิดา มีระดับการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป.4) และน้อยที่ร้อยละ 1 ของผู้เข้าเรียนต่อ และร้อยละ 5 ของผู้ไม่เข้าเรียนต่อ ตอบว่าบิดามีระดับการศึกษาชั้นมัธยมตอนต้น เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ระดับการศึกษาของบิดาไม่มีผลต่อการเข้าเรียนหรือไม่เข้าเรียน

ระดับการศึกษาของมารดา พบว่า มากที่สุดร้อยละ 37.5 ของผู้เข้าเรียนต่อ ตอบว่ามารดามีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาตอนต้น และมากที่สุดร้อยละ 39 ของผู้ไม่เข้าเรียน ตอบว่า มารดามีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้น เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์

พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่าระดับการศึกษาของมารดาไม่มีผลต่อการเข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียน

ลักษณะการประกอบอาชีพ พบว่า มากที่สุดร้อยละ 56 ของผู้เข้าเรียนต่อและร้อยละ 61.5 ของผู้ไม่เข้าเรียน ช่วยทำงานในครอบครัว ส่วนที่เหลือรองลงมาร้อยละ 44 ของผู้เข้าเรียนต่อ และร้อยละ 33.5 ของผู้ไม่เข้าเรียน ประกอบอาชีพหารายได้เลี้ยงตัวเอง เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 แสดงว่า ลักษณะการประกอบอาชีพไม่มีผลต่อการเข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียน

อาชีพที่หารายได้เลี้ยงตัวเอง พบว่า มากที่สุดร้อยละ 36.5 ของผู้เข้าเรียนต่อ และร้อยละ 33 ของผู้ไม่เข้าเรียนต่อ ประกอบอาชีพรับจ้าง และน้อยที่สุดร้อยละ 1.5 ของผู้เข้าเรียนต่อ และร้อยละ 3 ของผู้ไม่เข้าเรียน ประกอบอาชีพค้าขาย เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า อาชีพที่หารายได้เลี้ยงตัวเองมีผลต่อการเข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียน

รายได้ที่ได้รับจากการทำงานต่อเดือน พบว่า มากที่สุดร้อยละ 30.5 ของผู้เข้าเรียนต่อมีรายได้จากการทำงาน 2,000-3,000 บาทต่อเดือน และมากที่สุดร้อยละ 35 ของผู้ไม่เข้าเรียนมีรายได้จากการทำงาน 1,000-2,000 บาทต่อเดือน และน้อยที่สุดร้อยละ 4.5 ของผู้เข้าเรียนต่อ และร้อยละ 2 ของผู้ไม่เข้าเรียนต่อ มีรายได้จากการทำงาน 5,000 บาทขึ้นไป เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า รายได้ที่ได้รับจากการทำงานต่อเดือนมีผลต่อการเข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียน

การสนับสนุนของบิดา มารดา ให้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนทางไกล พบว่า มากที่สุดร้อยละ 84.5 ของผู้เข้าเรียนต่อ บิดา มารดาสนับสนุนให้เรียนต่อ และมากที่สุดร้อยละ 42.5 ของผู้ไม่เข้าเรียน ตอบว่า บิดา มารดา ไม่แสดงความคิดเห็น และน้อยที่สุดร้อยละ 3 ของผู้เข้าเรียนต่อ และร้อยละ 19 ของผู้ไม่เข้าเรียน ตอบว่า บิดามารดาไม่สนับสนุนให้เรียนต่อ เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า การสนับสนุนของบิดา มารดา มีผลต่อการเข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียน

ระดับการศึกษาสูงสุดที่คาดหวังว่าจะเรียนต่อ พบว่า มากที่สุดร้อยละ 46 ของผู้เรียนต่อ และร้อยละ 26 ของผู้ไม่เข้าเรียนคาดว่าจะเรียนต่อถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า ระดับการศึกษาสูงสุดที่คาดหวังว่าจะเรียนต่อมีผลต่อการเข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียน

อาชีพที่คาดหวังในอนาคต พบว่า มากที่สุดร้อยละ 31.5 ของผู้เข้าเรียนต่อ ต้องการมีอาชีพรับจ้างและรับราชการ และมากที่สุดร้อยละ 30.5 ของผู้ไม่เข้าเรียน ต้องการมีอาชีพรับราชการ เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า อาชีพที่คาดหวังในอนาคตไม่มีผลต่อการเข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียน

ที่พักอาศัยในปัจจุบัน พบว่า มากที่สุดร้อยละ 67.5 ของผู้เข้าเรียนต่อ อยู่บริเวณตัวจังหวัดหรือตัวอำเภอ และมากที่สุดร้อยละ 56 ของผู้ไม่เข้าเรียนอยู่ในชนบทห่างไกลออกไปจากตัวอำเภอหรือตัวจังหวัด เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า ที่พักในปัจจุบันมีผลต่อการเข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียน

สภาพการเดินทาง พบว่า มากที่สุดร้อยละ 57.5 ของผู้เข้าเรียนต่อ และร้อยละ 59.5 ของผู้ไม่เข้าเรียนมีสภาพการเดินทางค่อนข้างสะดวก และน้อยที่สุดร้อยละ 2.5 ของผู้เข้าเรียนต่อ มีสภาพการเดินทางที่ไม่สะดวก ส่วนผู้ไม่เข้าเรียนร้อยละ 16 ซึ่งน้อยที่สุดตอบว่ามีสภาพการเดินทางที่สะดวก เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า สภาพการเดินทางมีผลต่อการเข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียน

ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง ระหว่างที่พักกับสถานที่พบกลุ่ม พบว่า มากที่สุดร้อยละ 47 ของผู้เข้าเรียนต่อ และร้อยละ 44 ของผู้ไม่เข้าเรียน ใช้เวลาในการเดินทาง 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง และน้อยที่สุดร้อยละ 9.5 ของผู้เข้าเรียนต่อ และร้อยละ 21 ของผู้ไม่เข้าเรียน ต้องใช้เวลาในการเดินทางมากกว่า 1 ชั่วโมง เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางไปสถานที่พบกลุ่มมีผลต่อการเข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียน

การรับรู้ข่าวสารข้อมูล เกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนทางไกล พบว่า มากที่สุดร้อยละ 55.5 ของผู้เข้าเรียนต่อทราบมานานแล้ว และมากที่สุดร้อยละ 40.5 ของผู้ไม่เข้าเรียนเพิ่งเคยทราบ และน้อยที่สุดร้อยละ 7.5 ของผู้เข้าเรียนต่อ และร้อยละ 23.5 ของผู้ไม่เข้าเรียน ตอบว่าไม่เคยทราบมาก่อน เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า การรับรู้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับ

การจัดการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นวิธีเรียนทางไกลมีผลต่อการเข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียน

การสื่อสารที่ทำให้ทราบข่าวสารข้อมูล การจัดการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนทางไกล พบว่า มากที่สุดของผู้เข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียน ร้อยละ 78 และร้อยละ 70 ตามลำดับ ตอบว่าทราบข่าวสารข้อมูลจากเพื่อน ๆ และน้อยที่สุดของผู้เข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียนร้อยละ 3 และร้อยละ 6 ตามลำดับ ตอบว่า ทราบข่าวสารข้อมูลจากใบปลิว เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า ผู้เข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียนทราบข่าวสารข้อมูลจากแหล่งข่าวเดียวกัน

การรู้จักหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัด พบว่า มากที่สุดร้อยละ 61 ของผู้เข้าเรียนต่อ และร้อยละ 65 ของผู้ไม่เข้าเรียน ได้ยินแต่ชื่อ แต่ไม่เคยไป และน้อยที่สุดร้อยละ 4 ของผู้เข้าเรียนต่อ และร้อยละ 12.5 ของผู้ไม่เข้าเรียนต่อ ตอบว่าไม่รู้จักเลย เมื่อพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า การรู้จักหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัดมีผลต่อการเข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียน

ด้านเหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจเข้าเรียนต่อ พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ต้องการเพิ่มพูนความรู้ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย $\bar{x} = 2.73$ และระดับความคิดเห็นที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เกรงใจคนที่มาชักชวนให้เรียนต่อ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 0.973 เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตามระดับความคิดเห็นด้านเหตุผลที่ตัดสินใจเข้าเรียนต่อทั้งหมด จำนวน 22 ข้อ พบว่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.488-1.034

ด้านเหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจไม่เข้าเรียน พบว่า ระดับความคิดเห็นด้านเหตุผลที่ยังไม่ตัดสินใจเข้าเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) สูงสุดคือ ไม่มีเวลาในการมาพบกลุ่ม หรือทบทวนบทเรียน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย $\bar{x} = 1.73$ และระดับความคิดเห็นที่มีค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) ต่ำสุดคือ มีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 0.59 เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตามระดับความคิดเห็นด้านเหตุผลที่ทำให้ยังไม่ตัดสินใจเข้าเรียน ทั้งหมดจำนวน 13 ข้อ พบว่า ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.745-1.131

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาค้นคว้าตามที่นำเสนอข้างต้นนั้น มีประเด็นต่าง ๆ ที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ในครั้งนี้ พบว่า เพศกับการเข้าเรียนต่อหรือไม่เข้าเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ผู้เข้าเรียนต่อส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ ปราณ สุธีรนาทิจ (2520) พบว่า นักศึกษาที่เข้าเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 3 เป็นชายมากกว่าหญิง นอกจากนี้ อัจฉรา กัลยาณชาติ (2524) มณฑา ทิสนประดับ (2533) และโรสกับเจนนี่ (1978) ก็มีผลการวิจัยออกมาตรงกัน พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเรียนต่อ อาจเป็นผลเนื่องมาจากสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต กล่าวคือ ในปัจจุบัน เพศหญิง มีภาระต้องออกทำงานนอกบ้านมากขึ้น เพื่อช่วยหารายได้เลี้ยงตัวและครอบครัว จากการศึกษาที่ต้องออกทำงานนอกบ้าน จึงจำเป็นต้องชวนชวยหาความรู้และพัฒนาระดับการศึกษาของตนเองเพื่อความก้าวหน้าในการทำงาน

ผลการวิเคราะห์ในเรื่องอายุ พบว่า มีความแตกต่างในการตัดสินใจเข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียนต่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มอายุ 16-20 ปี ตัดสินใจเรียนต่อมากกว่า ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี หรือผู้ที่อายุ 21 ปีขึ้นไป กล่าวได้ว่าผู้ที่อายุมากมีความโน้มเอียงที่จะตัดสินใจเรียนต่อมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณ สุธีรนาทิจ (2520) ซึ่งศึกษาถึงภูมิหลังของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 3 พบว่า ส่วนใหญ่ของนักศึกษาผู้ใหญ่จะมีอายุเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาปกติ ทั้งนี้เนื่องจาก การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการศึกษาที่คำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน ไม่มีการจำกัดอายุผู้เรียน ถ้ามีความพร้อม และมีโอกาสสมัครเรียนได้ เพราะหลาย ๆ คนหลังจากจบการศึกษาในระบบโรงเรียน มีอุปสรรคในการเรียนต่อทันที จึงต้องใช้ระยะเวลาเพื่อเตรียมตัวให้มีความพร้อมที่จะกลับเข้ามาเรียนต่ออีกครั้งหนึ่ง

ผลการวิเคราะห์ในเรื่องระยะเวลาที่จบออกจากระบบโรงเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้เข้าเรียนต่อส่วนใหญ่ จะจบการศึกษาในระบบโรงเรียน

มาแล้ว 3-5 ปี โดยผู้จบการศึกษาในปีแรกจะมาเรียนต่อน้อยที่สุด ทั้งนี้สาเหตุอาจเนื่องมาจาก
 เป้าการเรียน ชาติผู้ให้การสนับสนุนให้เรียนต่อตามผลการวิจัยด้านเหตุผลที่ทำให้ ยังไม่เรียนต่อ
 แต่เมื่อเวลาผ่านไปจึงรู้จักคิดถึงอนาคต หน้าที่การงานซึ่งต้องอาศัยการศึกษาเป็นตัวสนับสนุน
 แต่เมื่อระยะเวลาที่จบจากระบบโรงเรียนนานเกิน 5 ปี กลุ่มผู้เข้าเรียนต่อจะมีจำนวนน้อยลง
 ซึ่งสัมพันธ์กับกลุ่มผู้ไม่เรียนต่อ เนื่องจากความเชื่อมั่นในตัวเองด้านการเรียนจะลดน้อยลง หรือ
 บางคนมีภารกิจต้องรับภาระครอบครัวมากขึ้น การวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ
 ประภาศรี มานะ (2528) ซึ่งศึกษาลักษณะผู้ตัดสินใจศึกษาต่อและไม่ศึกษาต่อในโปรแกรม
 การศึกษาผู้ใหญ่ ระดับ 4 ในจังหวัด สมุทรสงคราม พบว่า มีความแตกต่างในการตัดสินใจศึกษาต่อ
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่าผู้ตัดสินใจศึกษาต่อมีระยะเวลาว่างไม่ได้ศึกษาต่อ
 มากกว่าผู้ตัดสินใจศึกษาต่อ

ผลการวิจัยในด้านความต้องการเรียนต่อหลังจากจบจากระบบโรงเรียน ในการศึกษา
 ครั้งนี้พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ การเข้าเรียนต่อหรือ
 ไม่เข้าเรียนขึ้นอยู่กับความแตกต่างด้านความต้องการที่จะเรียนต่อ และมีแนวโน้มที่ชัดเจนว่าทั้ง
 ผู้เรียนต่อและผู้ไม่เข้าเรียนส่วนใหญ่ แสดงความต้องการที่จะเรียนต่อ ในขณะที่มีเพียงส่วนน้อย
 ของผู้ไม่เข้าเรียน ตอบว่าไม่ต้องการเรียนต่อ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เทียมจันทร์
 จาตุภุญาประทีป (2523) สุนทร โตรรัตน์ (2525) ถวิศ มาตรฐาน (2530) และ
 มณฑา ทิสนประดับ (2533) ที่พบว่านักเรียนที่มีความต้องการในการศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษา
 มีแนวโน้มที่จะเข้าศึกษาต่อ ในทางตรงกันข้ามนักเรียนที่ไม่ต้องการศึกษาต่อ ก็มีแนวโน้มที่จะไม่ได้
 ศึกษาต่อ และเมื่อนำเหตุผลในการไม่เรียนต่อของกลุ่มผู้ไม่เข้าเรียนมาพิจารณาประกอบ จะพบ
 ว่า เหตุผลที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ การที่ต้องประกอบอาชีพหารายได้ ไม่มีเวลาแน่นอน
 แต่โดยแท้จริงแล้ว มีความต้องการที่จะเรียนต่อ แต่เนื่องจากมีภารกิจจำเป็นจึงทำให้เรียนไม่ได้

ผลการวิจัยในด้านอาชีพที่หารายได้เลี้ยงตัวเอง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า มีความ
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่า ลักษณะอาชีพที่มีผลต่อการตัดสินใจ
 เข้าเรียนต่อและไม่เข้าเรียนแตกต่างกัน เนื่องจากมูลเหตุจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดความต้องการ
 เรียนต่อ คือ ต้องการปรับปรุงอาชีพที่อาศัยให้ดีขึ้น มีตำแหน่งงานที่ดีขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า
 ผู้เข้าเรียนต่อและผู้ไม่เข้าเรียนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของ ประภาศรี

มานะ (2528) พบว่า ผู้เข้าศึกษาต่อส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร

ผลการวิเคราะห์ในด้านค่าตอบแทนที่ได้รับจากการทำงานต่อเดือน ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ผู้เข้าเรียนต่อส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่างเดือนละ 2,000-3,000 บาท ส่วนผู้ไม่เข้าเรียนส่วนใหญ่จะมีรายได้ระหว่าง 1,000-2,000 บาท ต่อเดือน แสดงว่า ผู้ตัดสินใจเข้าเรียนมีความมั่นคงเกี่ยวกับรายได้มากกว่าผู้ไม่เข้าเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มอนต์โกเมอรี (Montgomery) (อ้างในประภาศรี มานะ, 2528) ซึ่งได้ศึกษานักเรียนในวิทยาลัยชุมชน พบว่า นักเรียนที่เรียนไม่สำเร็จมีปัญหาด้านการเงิน

ผลการวิเคราะห์ในด้านการสนับสนุนของบิดา มารดา ให้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนทางไกล พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ผู้เข้าเรียนต่อส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนให้เรียนต่อบิดา มารดา และผู้ไม่เข้าเรียน บิดา มารดาจะไม่แสดงความคิดเห็นเรื่องการเรียนต่อ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมสามัญศึกษา (2517) ที่ได้สำรวจพบว่า นักเรียนที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาในระบบโรงเรียน สาเหตุหนึ่งคือ การไม่เห็นด้วยของผู้ปกครอง และประภาศรี มานะ (2528) ซึ่งทำการวิจัยลักษณะของผู้เข้าศึกษาต่อและไม่ศึกษาต่อ การศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 4 พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาต่อจะได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง

ผลการวิเคราะห์ในด้านระดับการศึกษาที่คาดหวังว่าจะเรียนต่อ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจาก การวิจัยครั้งนี้ได้สอบถามความคิดเห็นทั้งผู้ที่เข้าเรียนต่อและผู้ที่ไม่เข้าเรียน ฉะนั้น กลุ่มผู้เข้าเรียนต่อย่อมมีความมุ่งหวังทางการศึกษาสูงกว่าผู้ที่ไม่เข้าเรียน ซึ่งตรงกับทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ และบุคลิกภาพของ อับราฮัม เอช มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) ที่กล่าวว่าความต้องการในระยะหนึ่ง เมื่อได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการในระดับที่สูงขึ้นไปจะเกิดขึ้นในความรู้สึกต่อ มนุษย์จะถูกจูงใจด้วยความต้องการที่สูงขึ้นไป ซึ่งยังไม่ได้รับการตอบสนองในเรื่องนี้ได้มีงานวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้ คือ ผลการวิจัยของ อัจฉรา กัลยาณชาติ (2523) และ อมรรวม จามน้อยพรหม (2520) ที่ศึกษาเกี่ยวกับเหตุผลที่มาเข้าเรียน การศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 2 พบว่า ต้องการความก้าวหน้าในการทำงาน นำความรู้ไปปรับปรุงงานที่ทำอยู่ให้ดีขึ้นและเพื่อต้องการโอนย้ายไปทำงานที่อื่นใน

ตำแหน่งที่ต่ำกว่าเดิม นอกจากงานวิจัยของ ฌรงค์ เกียนส์ (2526) พบว่า ความมุ่งหวังที่มาเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เพราะต้องการสร้างอนาคตของตัวเอง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น

ผลการวิเคราะห์ที่พหุภาคีในปัจจุบัน ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่า ผู้เข้าเรียนต่อส่วนใหญ่จะมีที่พหุภาคีในปัจจุบันอยู่บริเวณตัวจังหวัดหรือตัวอำเภอ และในทางตรงกันข้าม ผู้ไม่เรียนต่อส่วนใหญ่มีที่พหุภาคีในปัจจุบันอยู่ในชนบทห่างไกลออกไปจากตัวอำเภอหรือตัวจังหวัด ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของคณะกรรมการวางแผนปฏิรูปการศึกษา ซึ่งพบว่าเด็กในชนบทที่ห่างไกลมีโอกาสทางการศึกษาน้อยกว่าเด็กในย่านชุมชน นอกจากนี้การคมนาคม จากชนบทเข้าสู่เขตชุมชนมีความไม่สะดวก โอกาสที่ผู้ปกครองหรือตัวเด็กเอง จะชวนชวนเข้ามาเรียนต่อในตัวเมืองจึงมีน้อยและงานวิจัยของแบร์ (Bear) พบว่านักเรียนไม่มีโอกาสศึกษาต่อเนื่องจากความห่างไกลของที่อยู่อาศัย กับที่ตั้งของโรงเรียน

ผลการวิจัยด้านสภาพการเดินทาง และระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้เข้าเรียนต่อส่วนใหญ่จะมีสภาพการเดินทางที่ค่อนข้างสะดวกและสะดวก ใช้เวลาเดินทาง 30 นาที - 1 ชั่วโมง ส่วนผู้ไม่เข้าเรียนส่วนใหญ่ จะมีสภาพการเดินทางที่ค่อนข้างสะดวกและไม่สะดวก และใช้ระยะเวลาในการเดินทางมากกว่า ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของ สุนทร โตรัตน์ (2525) ที่พบว่าองค์ประกอบด้านการคมนาคม ซึ่งประกอบไปด้วยสภาพถนน ประเภทยานพาหนะ ระยะทาง และระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง เป็นตัวแปรที่มีผลต่อการเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาของนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับอย่างมา โดยเฉพาะระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางนับว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการแยกกลุ่มนักเรียนที่เรียนต่อและไม่เรียนต่อ แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับการศึกษาวิจัยของ มณฑา ทิสนประดับ (2533) ซึ่งพบว่า ปัจจัยทางด้านการคมนาคม ซึ่งได้แก่ ระยะทาง ระยะเวลาในการเดินทาง สภาพถนน พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง เพื่อไปพบกลุ่มการเรียนเป็นตัวแปรที่ไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการเข้าเรียน หรือไม่เข้าเรียนของผู้จบการศึกษาภาคบังคับได้

ผลการวิเคราะห์ด้านการรับรู้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน
 วิถีเรียนทางไกล ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 .05 โดยพบว่าผู้เข้าเรียนต่อส่วนใหญ่จะทราบข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของ
 โรงเรียน โดยทราบมานานแล้ว และรู้จักหน่วยงานการศึกษาของโรงเรียนจังหวัดเป็นอย่างดี
 และเคยไปมาแล้ว แต่ผู้ไม่เรียนต่อส่วนใหญ่จะตอบว่าเพิ่งเคยทราบ และไม่เคยทราบมาก่อน
 และการรู้จักหน่วยงานการศึกษาของโรงเรียนในจังหวัดก็ได้ยินแต่ชื่อแต่ไม่เคยไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่า
 ผู้ไม่เข้าเรียนรู้จักศูนย์การศึกษาของโรงเรียนจังหวัดน้อยกว่าผู้เข้าเรียนต่อซึ่งส่วนใหญ่
 จะรู้จักศูนย์การศึกษาของโรงเรียนจังหวัดมากกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานที่ตั้งของศูนย์
 การศึกษาของโรงเรียนจังหวัดอยู่ในอำเภอเมือง สามารถให้บริการแก่คนที่อยู่ในเมือง และ
 เขตปริมณฑลเท่านั้น ดังนั้นโอกาสที่คนอยู่ห่างไกลจากอำเภอเมือง จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ
 ที่ทางศูนย์การศึกษาของโรงเรียนเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ย่อมมีน้อย ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้อง
 กับการศึกษาวิจัยของประภาศรี มานะ (2528) ซึ่งพบว่าผู้เคยมีความรู้เกี่ยวกับการศึกษา
 ของโรงเรียนมาก่อนมีแนวโน้มที่จะเข้าเรียนต่อ การศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 4 และมณฑล
 ทิศนระดับ (2533) ซึ่งพบว่า ผู้เข้าเรียนต่อเป็นผู้เคยรับรู้ข่าวสารการจัดการศึกษาของโรงเรียน
 มาก่อน ในขณะที่ผู้ไม่เข้าเรียนไม่เคยรับรู้ข่าวสารมาก่อน ซึ่งตรงกับหลักความเป็นจริง คือ
 ผู้รับข่าวสารย่อมมีความเข้าใจและมีโอกาสได้รับบริการมากกว่า อันจะทำให้เกิดความสนใจ และ
 มีแรงจูงใจในการเข้าเรียนได้ ในขณะที่ผู้ไม่เคยรับรู้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
 ของโรงเรียนย่อมไม่เข้าใจ และไม่สนใจที่จะมารับบริการ ทำให้ขาดโอกาสในการเข้าเรียนต่อ

ผลการวิเคราะห์ด้านสื่อสารที่ทำให้ทราบข้อมูล การจัดการศึกษาของโรงเรียน วิถี
 เรียนทางไกล ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ทั้งผู้เข้าเรียนต่อและผู้ไม่เข้าเรียนส่วนใหญ่ ทราบข่าวสาร
 ข้อมูลจากเพื่อน ๆ เช่นเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เพื่อนเป็นแหล่งสื่อสารที่เผยแพร่ข่าวสาร
 การบริการทางการศึกษาของโรงเรียนได้ดีกว่าการสื่อสารอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะผู้เข้าเรียนต่อส่วนใหญ่
 จะมีอายุระหว่าง 16-20 ปี ซึ่งเป็นระยะวัยรุ่น เพื่อนจึงมีอิทธิพลในการชักจูง แนะนำ โดยได้รับความ
 เชื่อถือเป็นอย่างดี สามารถพบปะ พูดคุยกันได้อย่างเป็นกันเอง ซึ่งต่างไปจากแหล่งบริการ
 ที่มีลักษณะเป็นทางการหรือเป็นการสื่อสารทางเดียว เช่น บ้ายประกาศ ใบปลิว หรือการ
 ประชาสัมพันธ์ของทางราชการ

ผลการวิเคราะห์ด้านเหตุผลในการตัดสินใจเข้าเรียนต่อ ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้เข้าเรียนต่อ มีความคิดเห็นด้านเหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจเข้าเรียนต่อในระดับมาก คือ ต้องการเพิ่มพูนความรู้มากที่สุด และต้องการสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง มีความเชื่อถือในการจัดการสอนของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาล เป็นช่องทางให้ค้นพบอาชีพใหม่ที่มีรายได้ดีกว่าเดิม เป็นอันดับรองลงมาตามลำดับ ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรรวณ จามน้อยพรหม (2520) ซึ่งพบว่า มูลเหตุจูงใจในการเข้ามาศึกษา คือ ต้องการความก้าวหน้าโดยนำความรู้ไปปรับปรุงงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันให้ดีขึ้น และเห็นว่าโรงเรียนสกลราชวิทยานุกูลที่เปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่เป็นโรงเรียนที่มีหลักวิชาการเป็นที่เชื่อถือได้ และผลการวิจัยของ ประภาศรี มานะ (2528) ซึ่งพบว่า เหตุผลของการเรียนต่อ คือ ต้องการความรู้ ผลงานวิจัยของ โสภมูชา เลี้ยงถนอม (2528) พบว่า เหตุจูงใจในการเข้าร่วมในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ คือ ต้องการมีความรู้ และผลการวิจัยของ ชลทิศย์ เอี่ยมสำอางค์ (2530) พบว่า ประชาชนในชนบทมีเหตุผลในการเข้าร่วมโครงการการศึกษาออกโรงเรียน คือ เพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะ ฝีมือ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ผลการวิเคราะห์ด้านเหตุผลในการตัดสินใจยังไม่เข้าเรียน ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้ไม่เข้าเรียนมีระดับความคิดเห็นด้านเหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจยังไม่เข้าเรียน ในระดับมาก คือ ต้องการงานประกอบอาชีพไม่มีเวลาแน่นอน รองลงมา คือ ไม่มีเวลาในการมาพบกลุ่มหรือทบทวนบทเรียน และขาดผู้ให้การสนับสนุน แนะนำ หรือให้กำลังใจในการเรียนต่อ ตามลำดับ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของอนันต์ พงศ์สัตยา (2529) พบว่า ผู้ไม่เข้าร่วมโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ คือ การไม่มีเวลาว่างมากพอที่จะเรียนเป็นเหตุผลสำคัญของการไม่เข้าร่วมโครงการ และผลการวิจัยของ ชลทิศย์ เอี่ยมสำอางค์ (2530) พบว่า เหตุผลที่ทำให้ประชาชนในชนบทไม่เข้าร่วมโครงการการศึกษาออกโรงเรียนเนื่องมาจากไม่มีเวลา เพราะต้องประกอบอาชีพ และการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับการวิจัยของ ประภาศรี มานะ (2528) และมานะ ทาแบ่ง (2530) ซึ่งพบว่า เหตุผลของการไม่เรียนต่อการศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 4 และไม่ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือ ไม่มีทุนทรัพย์ ฐานะยากจน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้รับระหว่างการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงแบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อเสนอแนะทั่วไป ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้โดยตรงเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปประยุกต์ใช้ ตอนที่ 2 เป็นข้อเสนอแนะที่พบจากข้อจำกัด หรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งทำให้การวิจัยครั้งนี้ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร จึงขอเสนอแนะเพื่อความสำเร็จของการศึกษาค้นคว้าในโอกาสต่อไป

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้ที่มีที่พักอาศัยอยู่ในตัวจังหวัด หรือตัวอำเภอ จะตัดสินใจเข้าเรียนต่อมากกว่าผู้ที่อยู่นอกห่างไกลจากตัวอำเภอ หรือตัวจังหวัด ดังนั้นจึงควรให้เปิดการสอนหรือกลุ่มนักศึกษาในชนบทให้กระจายทั่วถึงทุกตำบลหรือหมู่บ้าน อันเป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่องความสะดวกในการเดินทางมาสถานที่พบกลุ่มการเรียนรู้ และผลการวิจัยนี้ยังเป็นการสนับสนุนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ที่อยู่นอกระบบโรงเรียนให้มีโอกาสพัฒนาสักระดับการศึกษาถึงขั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างเสมอภาคกัน

1.2 การได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิถีเรียนทางไกลนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้เข้าเรียนเป็นผู้ที่เคอรู้ข่าวเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนมาก่อน โดยรู้ข่าวสารข้อมูล มาจากเพื่อน ๆ บ้ายประกาศ และเจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ส่วนผู้ไม่เข้าเรียนจะไม่เคอทราบมาก่อนว่ามีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ดังนั้นจึงควรเน้นให้ผู้เข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน วิถีเรียนทางไกล ได้รับข้อมูลที่ชัดเจนและเทคนิคการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการสมัครเรียนต่อหลักฐานที่ใช้สมัคร และระยะเวลาที่เปิดรับสมัคร เพื่อไปชักชวนเพื่อน ๆ ให้มาสมัครเรียนต่อในลักษณะเป็นเครือข่าย กระจายงานหรือกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ให้ขยายวงกว้างออกไป และหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ควรจัดทำป้ายประกาศ ติดตั้งให้ประชาชนเห็นได้อย่างชัดเจนในช่วงเปิดรับสมัคร อย่างน้อยตำบลละ 1 ป้าย เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์จูงใจให้ผู้สนใจมาสมัครเรียนอีกทางหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากในระบบโรงเรียนกับนอกระบบโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล ในด้านทัศนคติต่อการศึกษา การประกอบอาชีพ การมีงานทำ ฐานะทางสังคม โดยเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างกลุ่ม 2 กลุ่ม ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพื่อผลที่ได้นำไปปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกันทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตประชากร เฉพาะผู้ที่อยู่ในเขตภาคกลาง เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ได้กว้างขวางกว่านี้ ควรจะศึกษาประชากรกลุ่มอื่น ๆ เพื่อดูผลการวิจัยต่อไป นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย เพื่อได้ข้อมูลจากประชากรที่อยู่นอกระบบโรงเรียนโดยตรง ทำให้การคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการใช้แบบสอบถามน้อยลง